

OPONENTSKÝ POSUDEK

JUDR. JINDŘIŠKA SYLLOVÁ, CSC.

Jméno disertanta/disertantky:	Veronika Svoboda
Téma práce:	Vznik Ústavy České republiky
Rozsah práce:	220 stran
Datum odevzdání práce:	12. 6. 2018

1. Aktuálnost (novost) tématu

Práce je obhajována v programu teoretické právní vědy, nicméně téma je nebo právě se stává tématem historickým. Z práce není zcela jasný záměr výzkumu v oboru teoretických právních věd. Patrně jím mělo být analyzování základních teoretických východisek pro tvorbu nové české ústavy v r. 1992, autorů těchto východisek a verifikace přetavení východisek do textu ústavy. Hypotézy nebo alespoň hlavní hypotéza, ověřovaná ve výzkumu, je podobně nezřetelná. Autorka na str. 13 upřímně sděluje, že výzkumné otázky formulovala až během výzkumu. Že základní otázkou se v průběhu výzkumných prací stala otázka: „jak vznikala Ústava v r. 1992?“. Další otázky, které autorka doplnila na metodologický začátek, tedy např. „Vznikla ústava legální cestou?“ Nebo „Byl vznik ústava legitimní?“ nebyly v závěru na str. 203 odpovězeny, pozornost jim však byla věnována na str. 55 při vyústění kompilační části práce.

Přes tyto výtky není možno téma zatracovat. Autorka se vzniku ústavy zabývala dlouhodobě, poctivě prostudovala skoro všechny dostupné dokumenty a další materiály a během tohoto studia klasifikovala a popsala základní tematické okruhy, které ve svém výsledku vedly k napsání textu ústavy. Z tohoto hlediska je třeba pozitivně hodnotit zejména to, že autorka zpracovala vznik ústavy podle základních obsahových okruhů a zhodnotila výsledný text a souvstažnosti těchto okruhů.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Autorka byla poněkud bezradná, pokud se týká metod, které má pro výzkum a sepsání výsledků používat. Bezradnost podle mého názoru vyšla právě z toho, že na počátku nebyly jasné hypotézy celého výzkumu. Při vzniku práce se objevil nápad na anketu mezi odborníky a dalšími osobnostmi, kteří se účastnili tvorby ústavy. Autorka to považuje za výzkumnou metodu, já se domnívám, že jde o zajímavý zdroj, nikoliv však o zdroj, který může být považován jako důležitý pro disertační práci. K tomu postupem času došla i autorka, když rozšířila svůj zdrojový rámec na všechny dostupné písemné dokumenty a materiály, s výjimkou denního tisku.

Pro zjištění názorů okolo tvorby ústavy i pro faktické záležitosti by bylo třeba skupinu lidí významně rozšířit, zejména o členy vlády, tehdejší členy Legislativní rady vlády, další členy ústavně právního výboru, pracovníky útvarů podléhajících místopředsedovi vlády Janu Kalvodovi při předsednictvu vlády ČR a spolupracovníky bývalého prezidenta Havla. A rovněž vytvořit sociologicky ověřený dotazník nebo alespoň pevný rámec dotazovací praxe. Pokud autorka používala v práci střípky konverzace s oslovenými osobnostmi, dochází k řetězení nedorozumění – nevíme, na co se ptala a proč osobnost takto odpověděla. Příkladem tohoto přístupu je pasáž z rozhovoru s JUDr. Cyrilem Svobodou na str. 61, kde je uvedeno, že podle dr. Svobody nebyl o práci v komisi ze strany odborníků zájem, protože nebylo honorována. Důvody omezeného odborného zázemí vládní komise byly ve skutečnosti jiné – zejména pak snaha o urychlení prací. O nezájmu jiných (neoslovených) odborníků by se také dalo s úspěchem pochybovat.

3. Formální a systematické členění práce

Po popisu metod v práci následuje část nazvaná „Pojmová analýza“. Tato část byla pro autorku zajímavá vzhledem k tomu, co zatím o ústavách věděla. Nicméně z hlediska práce nemá tato pasáž žádný význam. Podobně, i když méně odtaziť, je tomu u části „Vznik ústavy z pohledu teorie“. Obě části prokazují teoretickou a bibliografickou přípravu autorky, ale až na krátké pasáže se ke vzniku Ústavy České republiky vůbec nevztahují. Tyto pasáže končí na str. 56, což je možno akceptovat vzhledem k tomu, že celá práce má přes 200 stran, které se od tématu neodchylují. Ostatní členění práce se řídí nejdřív podle participujících aktérů, poté času a poté podle témat. Nejvíce oceňuji členění podle témat, členění podle aktérů a času vede k pouhému popisu, což by patřilo spíše do historické práce. Jako doplněk k tématickému obsahu je popis takto klasifikovaný velmi užitečný.

4. Vyjádření k práci

Výsledkem víceletého výzkumu je 150 stran, které z různých pohledů kompilují důležité zdroje, které autorka ke vzniku Ústavy shromáždila. Nemohla samozřejmě shromáždít vše a také nemohla vše prostudovat. Menší pozornost věnovala výstupům komise předsednictva ČNR, které jsou plně k dispozici a obnášejí stovky stran stenografického záznamu z projednávání komise. Tento zdroj je velmi významný a jeho opominutí vede u některých záležitostech k dohadům, kterých se mohla autorka vyvarovat. Neodhalení významu tohoto zdroje považuji za základní chybu celého projektu. Materiály komise předsednictva ČNR odhalují základní poznatky, zejména pak stranické směřování jednotlivých politických tvůrců ústních textů – členů ODS, členů KDÚ, členů ODA. Politické řízení ze strany vedení politických stran bylo základním způsobem, jakým se Ústava psala. Toto politické řízení se odráží nejen v jednotlivých verzích vládní komise, ale zejména při jednání komise předsednictva ČNR.

Pasáž, pojednávající o jednotlivých ústavních institutech, považuji z práce na nejlepší. Autorka začíná od preambule. Je škoda, že ustrnula na peripetiích tvorby textu a nevěnovala se obsahu a stylu práce. Dále se věnuje základním ustanovením, která byla významně přepsána v Lánech. Autorka na srovnání obou pasáží poněkud rezignovala. Lépe je zpracována část o přímé demokracii, nebylo by však na škodu podívat se na soudobý diskurz ohledně přímé demokracie. Ohledně začlenění Listiny jsou vyčerpávající prameny v zápisech komise předsednictva ČNR, pokud s nimi autorka nepracovala, je o ně práce ochuzena. Podobným způsobem je zpracováno téma samosprávy, životního prostředí apod. Všechna témata by zasloužila uvedení do soudobého diskurzu a do programů politických stran.

Závěr práce se zabývá jen přehledem jejích změn, bez historického začlenění, úplný závěr je velmi krátký. Je však třeba přiznat, že jsou některé závěry obsaženy na jiných místech práce.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíl byl splněn pouze částečně, vzhledem k opomenutí některých pramenů.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Práce byla napsána samostatně, vše bylo vyznačeno.
Logická stavba práce	Úvod je příliš dlouhý, naopak gros práce je více faktografické, než koncepční.

Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Formální stránka práce je dobrá. Některé zdroje byly opomenuty, viz výše. Použit mohl být i denní tisk, který je plně k dispozici.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Analýza je pouze částečná, někdy i povrchní, zůstává omezena na více či méně důvěryhodné zdroje.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Bezchybná.
Jazyková a stylistická úroveň	Výborná.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Doporučení/nedoporučení k obhajobě	práce	Práci doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu disertační práce.
---	--------------	---

V Praze dne 26. 6. 2018

JUDr. Jindřiška Syllová, CSc.

oponent/oponentka

